

اثر توسل در زندگی

حاجت الاسلام والمسلمین
سید عباس لاجوردی

www.ketab.ir

مؤسسه خدمات مشاوره‌ای
جوانان و شه‌په‌شای اجتماعی

سرشناسه: لاجوردی، سیدعباس، ۱۳۳۷، عنوان و نام پدیدآور: اثر توسل در زندگی/ عباس لاجوردی، [ایران] موسسه خدمات مشاوره‌ای جوانان و پژوهش‌های اجتماعی، مشخصات نشر: مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۱، مشخصات ظاهری: ۶۰ ص، ۱۲×۲۰ س.م. شابک: ۸-۵۱-۲۹۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: غیبا/ یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس، موضوع: توسل، موضوع: توسل - جنبه‌های قرآنی
شابک: افزوده/ موسسه انتشاراتی قدس رضوی/ شابک: افزوده/ آستان قدس رضوی/ موسسه خدمات مشاوره‌ای جوانان و پژوهش‌های اجتماعی
رده بندی کنگره: ۲۹۷/۲۶۸: ۱۳۹۱/۲۰۲
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۶۸
شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۳۱۸۲۹

۱۱۲

زیر نظر شورای علمی
حجت الاسلام والمسلمین سید عباس لاجوردی
بازنویسی: اعظم عطایی زاده
ویرایش ادبی: فریبا دانش‌ور
طرح جلد: رضا نبی زاده
صفحه آرای: آذین مهرعلیزاده
چاپ اول: پاییز ۱۳۹۱
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
انتشارات قدس رضوی
چاپ: چاپخانه آستان قدس رضوی
شابک: ۸-۵۱-۲۹۹-۶۰۰-۹۷۸
تمامی حقوق محفوظ است.

مؤسسه خدمات مشاوره‌ای جوانان و شه‌په‌شای اجتماعی

نشانی: مشهد، خیابان گلستان شرقی، شماره ۹۰
تلفن: ۰۵۱۱-۸۵۱۳۷۸۲-۸۵۱۳۵۸۰
نمابر: ۰۵۱۱-۸۵۱۴۹۰۰
بازرگانی: ۰۵۱۱-۸۵۳۹۱۷۱
مرکز شجر: ۰۵۱۱-۲۲۱۲۳۵۷

فهرست

پیش‌گفتار / ۷

مقدمه / ۱۱

فصل اول: توسل چیست / ۱۵

معنای توسل / ۱۶

جایگاه توسل در آفرینش / ۱۷

حکمت توسل به معصومین علیهم‌السلام / ۲۰

آثار توسل / ۲۴

فصل دوم: چگونگی توسل / ۲۹

انواع توسل / ۳۰

مراتب توسل / ۳۶

توسل بزرگان / ۳۹

موانع توسل / ۴۴

فصل سوم: توسل در کار فرهنگی / ۴۷

رابطه‌ی توسل و کار فرهنگی / ۴۸

راههای ایجاد توسل در کار فرهنگی / ۵۱

کتاب‌نامه / ۵۵

www.ketab.ir

فرهنگ یک ملت، بستر اصلی زندگی انسان و شامل ذهنیات و اندیشه‌ها، ایمان و باورها، آداب و سنت‌ها و ذخیره‌های فکری و ذهنی آن ملت است. رشد فرهنگی هر جامعه به اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی مفید و مؤثر نیاز دارد. کار فرهنگی، مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و امور مشخص در محدوده‌ی یک برنامه را در برمی‌گیرد که به تحقق یک هدف فرهنگی در یک اجتماع منجر شود و افکار، احساسات و رفتار اعضای آن اجتماع را تحت تأثیر قرار دهد. اجرای این‌گونه فعالیت‌های فرهنگی، نیازمند آموزش‌های ویژه، برنامه‌ریزی‌های مدون و نیز مستلزم فکر و اندیشه و بهره‌گیری از روش‌های علمی است.

گرچه برای تمامی فعالیت‌های فرهنگی نسخه‌ی واحدی تجویز نمی‌شود و هر شکل باید متناسب با اهداف خود از تکنیک‌های ویژه‌ای استفاده کند، اما

رسیدن به آرمان‌های فرهنگی جز در سایه‌ی همین آموزش‌ها محقق نخواهد شد.

به فرموده‌ی مقام معظم رهبری اهمیت کار فرهنگی در آن است که هوشمندانه، گزیده شده و دارای انتظام باشد.^۱

با عنایت به جایگاه رفیع تشکلهای فرهنگی و تأثیرات مثبت آن‌ها در جامعه، می‌توان برای تشکلهای فرهنگی کارکردهای متعددی تعریف کرد. از جمله:

* تأثیر مثبت در پیشرفت و توسعه‌ی فرهنگی کشور

* فراهم ساختن زمینه و بستر رشد، شکوفایی و پرورش استعدادهای جوانان

* حفظ و ثبات ارزش‌های دینی و هنجارهای اجتماعی و انتقال آن به نسل‌های بعدی

* شناخت، سازماندهی، و تربیت نیروهای متعهد و مؤمن

در این میان با توجه به تنوع و گستردگی فعالیت‌های فرهنگی در تشکلهای اسلامی مردم‌نهاد، توسعه‌ی فعالیت‌های آموزشی در این بخش از اهمیت ویژه‌ای

برخوردار است. مؤسسه خدمات مشاوره‌ای، جوانان و پژوهش‌های اجتماعی آستان قدس رضوی با درک این ضرورت براساس فرآیند شناسایی، سازماندهی، آموزش، حمایت و مشارکت با تشکل‌های فرهنگی، به برگزاری دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی، فرهنگی در این زمینه اقدام کرده است. از میان این فعالیت‌ها می‌توان به برگزاری دوره‌های آموزشی بلندمدت تربیت مدیر فرهنگی، دوره‌های آموزشی میان مدت، شامل کارگاه‌ها و کمیسیون‌های آموزش ارتقای فعالان و مدیران کانون‌های فرهنگی، دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت از قبیل دوره‌ی ویژه‌ی مدیران و فعالان کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد کشور و دوره‌ی آموزشی ویژه‌ی مدیران اشاره کرد. امید است مجموعه‌ی آثاری که با هدف عمق بخشیدن و معرفت‌افزایی در سطح فعالان فرهنگی کشور در این مرکز تهیه شده است، برای رشد فعالیت‌های فرهنگی و تمامی دست‌اندرکاران این حوزه، راهگشا باشد.

مؤسسه خدمات مشاوره‌ای، جوانان و پژوهش‌های اجتماعی

از موضوعات پُردامنه‌ای که از دیرباز در میان مسلمانان مطرح بوده و در صدهای اخیر به دلیل پیدایش برخی گروه‌های کژاندیش در بستر اسلام گسترش بیشتری پیدا کرده است، چرایی واسطه قراردادن انبیا و اولیا در پیشگاه حضرت باری تعالی، یا همان موضوع «توسل» است. از آن جا که متوسل شدن به اسباب از دیدگاه عقلانی امری مطلوب و حتی ضروری به شمار می‌رود، کمتر کسی در اصل آن تردید کرده است. اما در میان مذاهب اسلامی، دو نگرش کاملاً متضاد درباره‌ی این مسأله وجود دارد. همچنین گروه‌هایی مانند وهابیت توسل را با اصل توحید ناسازگار می‌دانند و حکم به بطلان آن می‌دهند. وهابیان معتقدند توسل بدعتی است که در دین اسلام نهاده شده، حرام است و انسان مسلمان نباید به اموری که در آن‌ها شائبه‌ی شرک و کفر وجود دارد، وارد شود. در مقابل، بیشتر مسلمانان بر این باورند که

توسل نه تنها با توحید ناسازگار نیست، بلکه عاملی مفید و سازنده برای رسیدن به مقصود و رهایی از مشکلات به شمار می‌رود و این اعتقاد، مبنای سیره‌ی عملی آن‌ها در طول تاریخ بوده است.

با این حال درباره‌ی این موضوع پرسش‌هایی مطرح است؛ نظیر این که:

* استغاثه، استمداد و حاجت‌خواهی از غیر خدا چگونه است؟

* درخواست شفاعت از پیامبران و پیشوایان معصوم علیهم‌السلام جایز است یا حیر؟

* در مقام دعا، وسیله قرار دادن اولیای الهی چه حکمی دارد؟ - به عنوان مثال بگوییم: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَسَّلُ بِنَبِيِّكَ إِلَيْكَ» -

* در مقام درخواست حاجت، سوگند دادن خدا به حق اولیا دارای چه حکمی است؟

با توجه به حساسیت این بحث در مجموعه‌ی پیش‌رو تلاش می‌شود تا حدی به پاسخ این سوالات از دیدگاه آیات و روایات پرداخته شود. امید است این مجموعه مورد عنایت ائمه‌ی اطهار علیهم‌السلام قرار گیرد و در تقویت و گسترش باورهای بنیادین اسلام در متن جامعه تأثیر بگذارد.